

SAMENVATTING WEF VOOR POST EN VVAO WEBSITE

VERSLAG VAN HET WOMEN ECONOMIC FORUM

Het Women Economic Forum in het Hilton in Amsterdam was een goedbezocht symposium. Na een inleiding over het nieuwe VVAO Emancipatie Dashboard van Sophie Witteveen namen sprekers Erica Verdegaal, Fieke van der Lecq en Marianne de Boer ons mee in financiële zaken waarin je als vrouw je mannetje moet staan.

Erica Verdegaal stelt dat de basis voor de manier waarop je met geld omgaat al wordt gelegd in je vroege kindertijd. Het is een kwestie van opvoeding en mentaliteit. En interessant om daarover eens met je broers en zussen te praten: welke boodschappen kreeg je van je (groot)ouders mee? Uit Nibud onderzoek blijkt dat jongens met bijbaantjes en vakantiewerk als tiener al meer verdienen dan meisjes. Ook sparen ze meer. Hetzelfde komt naar voren bij jong volwassenen als ze stage lopen of naast hun studie werken. Het is daarom belangrijk om jonge meisjes in de basisschoolleeftijd al gelijkheid en zelfstandigheid bij te brengen. Jong volwassen vrouwen zouden ook meer kunnen experimenteren met kleine bedragen te beleggen. Het moet gewoon worden om aan de keukentafel samen het gesprek aan te gaan hoe je als partners zorg en inkomen eerlijk gaat verdelen. Dit gebeurt nu nog te weinig. Op de vraag of het ooit goed komt met de vrouwenemancipatie citeert Erica als antwoord de William E. Vaughan, Amerikaans columnist en schrijver (1915-1977):

De emancipatie van de vrouw zal pas werkelijkheid zijn als we in de krant kunnen lezen dat een verstrooide vrouw haar man per ongeluk bij een benzinstation heeft laten staan.

Nederland heeft een van de hoogste pensioenen binnen de EU. Maar ook bijna de grootste pensioenkloof van de hele gemeenschap. Gepensioneerde vrouwen ontvangen ruim 40% minder pensioen dan mannen. CEO Marianne de Boer en haar collega Annemieke Kwakernaak toonden hoe het zat met de genderkloof in de actieve portefeuille van Aegon Cappital. Ook daar was de kloof te zien. Opvallend was verder dat vrouwen minder vaak dan mannen een actieve beleggingskeuze blijken te maken. En als ze die maken dan kiezen ze eerder voor een defensiever profiel. Vrouwen lijken dus meer risicoavers. Aegon Cappital voelt daarom een maatschappelijke verantwoordelijkheid om vrouwen te activeren om een bewuste beleggingskeuze te maken.

In verhouding tot andere OESO landen doet Nederland het slecht, laat hoogleraar Pensioenfondsen Fieke van der Lecq zien. De pensioenkloof ontstaat al op jonge leeftijd. De pensioenopbouw van vrouwen van 25-35 jaar is gemiddeld al lager dan die van mannen. Als je kijkt naar aanvullend pensioen dan krijgen mannen 231% van wat vrouwen krijgen: mannen ontvangen 1130 euro bruto per maand en vrouwen 490 euro. Dit komt niet alleen door de loonkloof en het vaker in deeltijdwerken van vrouwen. Vrouwen werken ook vaker in sectoren met minder of slechtere pensioenregelingen. Een vervelende zaak is ook dat vrouwen die later in hun leven vanuit het buitenland naar Nederland komen minder AOW opbouwen. Al met al is het dus zaak tijdig aandacht te hebben voor je pensioen. In de nieuwe pensioenregeling wordt de hoogte van de premie die wordt afgedragen belangrijker voor jonge mensen. Het geld kan immers nog lange tijd renderen! Voorlichting door werkgevers, bijvoorbeeld over het effect van part-time gaan werken, kan helpen om het pensioenbewustzijn van vrouwen te vergroten. Zelf kun je ook je financiële geletterdheid verbeteren: wees niet bang het niet te snappen, lees de kleine lettertjes en zorg voor jezelf. Bedenk: wat heb ik nodig, wat krijg ik en hoe overbrug ik het verschil? Het komt niet vanzelf goed, maar je kunt meebeslissen over je eigen financiële toekomst!

SAMENVATTING VVAO EMANCIPATIE DASHBOARD

De denktank van de Vereniging van hoogopgeleide vrouwen (VVAO) heeft onderzoek gedaan naar de emancipatie en gendergap van HBO-en WO-opgeleide vrouwen. Belangrijkste bron was het CBS, maar ook de TIAS Female Board Index en World Economic Forum data. Het is voor het eerst dat vergelijkende cijfers van hoogopgeleide vrouwen versus mannen in een samenvattend overzicht staan. Dit VVAO Emancipatie Dashboard betreft gelijke kansen qua opleiding, loopbaan, beloning en inspraak. Het laat zien dat er nog een weg te gaan is voordat er sprake is van gelijke kansen, ook voor zeer geletterde, hooggeschoolde vrouwen. Vergeleken met een eeuw geleden, toen de VVAO werd opgericht met vrouwenemancipatie als missie, is het doel van gelijke kansen om een universitaire opleiding te volgen bereikt. Wegbereidsters als de VVAO-leden Aletta Jacobs en Marga Klompé hebben veel gedaan om wettelijk de kansen voor vrouwen in studie en werk te verbeteren.

In Nederland neemt het aantal hoogopgeleiden gestaag toe. In de hele beroepsbevolking zijn er al meer vrouwen (38%) dan mannen (37%) met minimaal een HBO-opleiding en het aantal hoogopgeleiden onder jonge vrouwen (25-35 jaar) is zelfs 55%! Inmiddels zien we verder dat niet alleen de helft van de HBO-ers en universitaire studenten vrouw is, maar dat zij ook vaker en sneller hun diploma halen dan mannen. Voorts is bij promoties het aandeel van vrouwen gegroeid tot bijna 50%. Alleen het geringe aantal meisjes dat kiest voor een technische studie (STEM studies) blijft met 26% nog zwaar achter op landen als het Verenigd Koninkrijk waar dit 40% is. Met dit aandachtspunt in gedachten, kunnen we desalniettemin stellen dat de score op het VVAO emancipatiedashboard voor gelijke kansen in het onderwijs voor vrouwen een hoge positieve uitkomst is. Groen dus.

Met de andere dashboardcriteria is het minder goed gesteld. Vrouwelijke mbo'ers, hbo'ers en wo'ers hebben vlak na het voltooien van hun opleiding vrijwel even vaak betaald werk als mannen. Maar vaak werken ze dan al minder vaak voltijds (35 uur of meer) dan mannen en bij de wo'ers die recent hun bul haalden krijgen vrouwen in doorsnee iets minder per uur betaald dan mannen.

De arbeidsparticipatie van hoogopgeleide vrouwen is met ruim 87% hoger dan die van de gemiddelde vrouw (76%) maar tweederde van hen werkt part-time, zij het dat dat meestal wel een deeltijd baan van 28-35 uur is. Zij dragen daarom relatief minder bij aan het BBP en het geringere aantal arbeidsuren heeft ook financiële gevolgen voor henzelf. Het dashboard is daarom geel.

Ook het derde dashboard onderdeel kleurt geel: de financiële onafhankelijkheid van hoogopgeleide vrouwen is weliswaar een stuk beter dan die van de gemiddelde vrouw (bijna 75% versus 53.5%) maar nog wel 10% punt lager dan die van hoogopgeleide mannen.

Het meest opvallend is het vierde dashboard element: het inkomen. We weten al dat de loonkloof tussen mannen en vrouwen met name in het bedrijfsleven speelt. Daar verdienen vrouwen 19% minder dan mannen en als dit getal gecorrigeerd wordt voor onder andere opleidingsniveau, beroepsniveau, arbeidsduur en bedrijfstak, bedraagt het nog steeds -6%. Verbazingwekkend genoeg is het verschil in bruto-uurloon tussen hogeropgeleide vrouwen en mannen met -22% een nog groter gat. Vermoedelijk komt dit doordat er veel meer variatie is in het type banen en bedrijfstakken waarin mensen met een hoog opleidingsniveau werken. Zowel een hbo-verpleegkundige als een fiscaal econoom zijn hoogopgeleid, maar de laatste zal in de regel een stuk meer verdienen.

We zien dan ook dat de topberoepsgroepen van hoogopgeleide mannen ICT-er, ingenieur en bedrijfskundige zijn en dat vrouwen nog steeds kiezen voor minder goed betaalde beroepen als leerkracht, sociaal werker of arts/verpleegkundige. Daarbij moeten we ook nog vaststellen dat de loonachterstand van vrouwen gedurende de levensloop toeneemt. We zien dat ongeveer 33% mannen en 33% vrouwen in het bedrijfsleven werkt. Maar het gemiddeld uurloon van een vrouw die

in het bedrijfsleven werkt bereikt al op haar 35^e een piek, terwijl het inkomen bij mannen vaak nog doorstijgt tot ze boven de 50 zijn. Dat betekent dat de dashboardscore voor het criterium inkomensgelijkheid voor de hoogopgeleide vrouw rood kleurt.

Hoogopgeleiden ambiëren vaak een leidinggevende positie. In het bedrijfsleven wordt 1 op de 3 managementfuncties bekleed door een vrouw, bij de overheid is die verhouding 2 staat tot 5. In de top van de Nederlandse ondernemingen is het niet veel beter. Hier ligt het aantal vrouwelijke commissarissen op 38% maar het aantal vrouwen in de Raad van Bestuur is niet meer dan 15%. Het dashboard kleurt derhalve geel voor de carrierekansen van hoogopgeleide vrouwen, want het recente vrouwenquotum biedt hoop.

Hoe kunnen wij vrouwen dit plaatje verder beïnvloeden? Het aantal hoogopgeleide politici is relatief groot. Maar als we dan als laatste dashboardonderdeel kijken naar de vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek, dan moeten we vaststellen dat we daar hoogstens een gele score kunnen geven. Het staat er bij de Tweede Kamer met 40% vrouwen nu beter voor dan voorheen maar dit is dan ook meteen het hoogste percentage vergeleken met de representatie van vrouwen in alle lagere bestuursniveaus.

Voor meer informatie over het VVAO Emancipatie Dashboard 2022 zie vvaio.nl